

**Národní institut dětí a mládeže MŠMT
zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
a školské zařízení pro zájmové vzdělávání,
Sámova 3, 101 00 Praha 10**

Olympiáda v českém jazyce, 38. ročník, 2011/2012 – krajské kolo

II. kategorie

Počet bodů:

Jméno: Škola:

1. a) Následující podstatná jména, spisovná i nespisovná, označují osoby ženského pohlaví. Rozdělte je do skupin podle toho, jak byla utvořena a mají-li mužský protějšek, a u každé skupiny charakterizujte způsob jejich utvoření:

aupairka, kuchařka, letuška, poslankyně, primářka, (zdravotní) sestra, stevardka, vědkyně

- b) Vedle přípon obsažených v zadaných slovech se v češtině u podstatných jmen označujících osoby ženského pohlaví velice často objevuje ještě jedna přípona. Uveďte ji a napište tři podstatná jména, jež byla její pomocí utvořena.

2. Doplňte do věty dvojím způsobem čárku a vysvětlete významový rozdíl mezi oběma variantami.

Během vyučování na sebe nejrůznějším způsobem upozorňuje často ovšem zcela neúmyslně.

3. a) Jedno slovo z následující věty můžete určit jako dva různé větné členy. Uveďte toto slovo a vysvětlete, proč je můžeme hodnotit dvojím způsobem.

Náš dědeček včera přinesl z lesa plný košík hub.

b) Změňte slovosled příslušné části věty tak, abyste tuto dvojnásobnost odstranili.

c) Nahraďte jedno slovo ve větě jiným slovem téhož slovního druhu tak, abyste dvojnásobnost odstranili. Původní slovosled neměňte.

4. Užijte ve větách nebo slovních spojeních tvary *vida*, *vid*, *viz* a *vid'* a určete jejich slovní druh (je-li více možností, uveďte je všechny).

5. Následující věty obsahují výraz *jakoby*. Rozčleňte věty do skupin podle toho, co v nich tento výraz vyjadřuje, k čemu slouží. Jednotlivé skupiny charakterizujte.

Chtěla bych jakoby školku, protože mě baví práce s dětmi.

Přišel pozdě, ale dělá jakoby nic.

Tak teď jsme dokončili prvoky, žejjo, a napříště by si to, připravila referát jakoby Helena.

Řekla to jakoby v rozhovoru s rodiči.

Ty jazyky jsou jakoby důležité.

6. V následujících větách opravte všechny „překlepy“:

Na těchto internetových stránkách naleznete materiály týkající se učitelovy práce, její kvality, jejího standartního popisu a vymezení.

Přestupné datum 29. února včera ohromilo systém, jehož prostřednictvím funguje na správních odborech radnic příjem žádostí o nové občanské průkazy, a lidé čekali na úřadech marně.

Chodila jsem k Vám na seminář z ediční práce, měla jsem referát o edičních úpravách ve vydáních Babičky Boženy Němcové a chtěla bych, aby se má diplomová práce ubíhala, alespoň zčásti, tímto směrem.

**Národní institut dětí a mládeže MŠMT
zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
a školské zařízení pro zájmové vzdělávání,
Sámova 3, 101 00 Praha 10**

**Olympiáda v českém jazyce, 38. ročník, 2011/2012 – krajské kolo
II. kategorie**

Slohový úkol

Klavíristovy štíhlé prsty se po klávesách pohybovaly stále pomaleji. Hudba doznívala, poslední tóny se vytrácely...

Napište text (forma je libovolná), jenž bude začínat uvedenými větami. Doporučená délka 25–30 řádek.

Krajské kolo OČJ 2011/2012 – 38. ročník – II. kategorie – řešení:

1. a) *kuchařka, primářka* – odvozena příponou *-ka* od pojmenování osoby mužského rodu (přechylování);
poslankyně, vědkyně – odvozena příponou *-yně* od pojmenování osoby mužského rodu (přechylování);
letuška – odvozeno příponou *-uška* od pojmenování děje (*let*);
sestra – podstatné jméno ženského rodu, které není odvozeno;
aupairka – odvozeno příponou *-ka*, která je připojena k základu cizího původu a slouží k jeho tvaroslovné adaptaci / umožňuje jeho zařazení do skloňovacího systému (uznávejte i jednodušší formulace).

b) přípona *-ice* – *číšnice, dělnice, rolnice, zbojnice* apod.

Bodování: a) za náležité rozčlenění všech podstatných jmen do skupin – 5 bodů;

Za každou chybně vymezenou skupinu či každý nevhodně zařazený výraz odečtete 1 bod (záporné body se nedávají).

b) za uvedení přípony včetně tří vhodných příkladů – 1 bod.

Celkem tedy maximálně **6 bodů**.

2. ... *upozorňuje, často ovšem zcela* ... – mluvčí konstatuje uvedené chování a poznamenává, že ve většině případů je neúmyslné;

... *upozorňuje často, ovšem zcela* ... – mluvčí zdůrazňuje vysokou frekvenci uvedeného neúmyslného chování.

Bodování: za každou možnost včetně výstižného vysvětlení – 1 bod.

Maximálně tedy **2 body**.

3. a) *hub* – buď je vnímáme jako slovo rozvíjející přídavné jméno *plný* (pak je hodnotíme jako předmět v 2. p.), nebo je vnímáme jako slovo rozvíjející podstatné jméno *košík* (pak je určujeme jako neshodný přívlastek)

b) *košík plný hub*

c) Příklady řešení: *vrchovatý košík hub, celý košík hub, malý košík hub, nasbíraný košík hub*

Bodování: a) za uvedení náležitého slova včetně výstižného vysvětlení – 1 bod;

b) za vhodnou změnu slovosledu – 1 bod;

c) za vhodné nahrazení přídavného jména *plný* – 1 bod.

Celkem tedy **3 body**.

4. Příklady řešení:

Vida tu spoušť, propadl jsem malomyslnosti – tohle už nikdo neuklidí. – sloveso / *Vida, kdo přišel!* – citoslovce

Určete *vid* uvedených sloves. *Tento minerál má kovový vid.* – podstatné jméno

Hlášení o nehodě zašlete na naši adresu (viz výše). Viz, kterak tvou zem plní cizí vojska. – sloveso (u spojení typu *viz výše* uznávejte i: předložka)

To je dobré, vid'. Vid'(.), že mi to řekneš. – citoslovce (uznávejte i: částice)

Bodování: za 5 vhodných užití zadaných tvarů včetně správného určení slovního druhu – **3 body**;

za 4 vhodná užití zadaných tvarů včetně správného určení slovního druhu – 2 body;

za 3 vhodná užití zadaných tvarů včetně správného určení slovního druhu – 1 bod.

5. Příklady řešení: i) *Přišel pozdě, ale dělá jakoby nic.* – výraz je součástí frazeologického obratu;

ii) *Tak teď jsme dokončili prvoky, žejo, a napříště by si to, připravila referát jakoby Helena.* – výraz neneslo slovní význam, je tzv. vycpávkový/ parazitní;

iii) *Chtěla bych jakoby školku, protože mě baví práce s dětmi. Ty jazyky jsou jakoby důležité. Řekla to jakoby v rozhovoru s rodiči.* – funkce výrazu závisí na širším kontextu, teprve z něho lze rozhodnout, zda výraz vyjadřuje podobnost, či je pouze vycpávkový.

Bodování: za každou vhodně určenou a charakterizovanou skupinu – 1 bod. Uznávejte i přiřazení vět z bodu iii) do bodu ii), tedy interpretaci výrazu *jakoby* v nich jako jednoznačně vycpávkového.

Maximálně tedy **3 body**.

6. *standartního* → *standardního*; *ohromilo* → *ochromilo*; *ubíhala (se)* → *ubírala (se)*
Bodování: za každou správnou opravu 1 bod, za každou nesprávnou opravu odečtete 1 bod
(záporné body se nedávají).
Maximálně tedy **3 body**.

Celkem maximálně 20 bodů.

7. Slohový úkol: Hodnoťte dodržení tématu, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.
Bodování: 0–10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.